

TYÖEHTOSOPIMUS

Luennon sisältö

- Mikä on työehtosopimus
- Työehtosopimuksen sitovuus
- Työehtosopimusneuvottelut
- Työehtosopimus vs. työsopimus vs. työlainsäädäntö
- Työehtosopimus ja paikallinen sopiminen
- Työehtosopimus ja järjestäytymisen merkitys

Työehtosopimus eli TES

- Työehtosopimus on ammattiliiton (tai liittojen) ja työnantajaliiton neuvottelema sopimus kyseisen alan työntekijöihin noudatettavista työnteon ehdoista.
 - Sopimukset yleensä toimialakohtaisia, esim. rahoitusalan, tietotekniikan palvelualojen tai rakennusalan toimihenkilöiden työehtosopimus
- Työehtosopimus määrittelee sekä työntekijän että työnantajan oikeudet ja velvollisuudet, esimerkiksi palkat, lomat ja paikallisen sopimisen säännöt.
 - Työehtosopimuksen määräykset vähimmäisehtoja, joita ei saa alittaa.
 - Työnantaja ja työntekijä voivat sopia keskenään paremmista eduista.
- Työehtosopimus solmitaan määräajaksi.
 - Yleensä 1-3 vuodeksi kerrallaan.
 - Sopimuskauden aikana vallitsee työrauha

Työehtosopimuksen sitovuus

- Normaalisitova työehtosopimus
 - Sitoo sopimuksen solmineiden ammattiliittojen jäseniä sekä niitä työnantajia, jotka kuuluvat työnantajaliittoon
 - Suurin osa suomalaisista työnantajista on järjestäytynyt, joten he noudattavat työehtosopimusta normaalisitovuuden perusteella
- Yleissitova työehtosopimus
 - Sitoo myös järjestäytymättömiä työnantajia ja niiden palveluksessa olevia työntekijöitä
- Yleissitovuuden määritelmä
 - Työehtosopimusta on pidetty kattavana, kun sen allekirjoittaneiden työntajien palveluksessa on yli puolet alan työvoimasta (ei laissa kirjattu)
 - Yleissitovuuden vahvistaa työministeriön yhteydessä toimiva työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta. Riitatilanteissa asian ratkaisee työtuomioistuin

Työehtosopimusneuvottelut

Liittokierros

- Ammattiliitto ja työnantajaliitto neuvottelevat työehtosopimuksesta kahden kesken, ratkaisut sopimus- ja alakohtaisia

Tulopoliittinen kokonaisratkaisu (TUPO)

- Tulonjaosta ja siihen liittyvistä työehdoista sovitaan keskitetysti työmarkkinakeskusjärjestöjen (työnantajat ja työntekijät) ja hallituksen kesken (kolmikantaan perustuva tulopolitiikka)
- Tupossa sovitaan palkoista, tulonjaosta ja sosiaalisista toimista (mm. lakiuudistukset)
- Liittokohtaiset työehtosopimukset sovitaan noudattaen tupossa sovittuja reunaehtoja
- Yksittäiset työnantaja- ja työntekijäjärjestöt päättävät itse osallistumisestaan tupoon
 - » Tupo katsotaan syntyneeksi vasta kun riittävän suuri osa aloista, työnantajista ja työntekijöistä on sen piirissä

Työehtosopimus – työsopimus - työlainsäädäntö

- Työehtosopimus

- Takaa vähimmäisehdot työsuhteelle (palkka, vuosiloma, sairausajan palkka...)
- Voi sisältää ehtoja, joista lainsäädännössä ei mainintaa (esim. matkakorvaukset, lomaraha...)

- Työsopimus

- Työelämän perussopimus, työntekijän ja työnantajan keskinäinen sopimus työnteosta ja sen ehdoista

- Työlainsäädäntö

- Asettaa reunaehdot työsuhteen ehdoille, jotka sovitaan työehtosopimuksessa tarkemmin (ja paremmin)
- Työlainsäädäntö on työehtosopimusten taustalla – työehtosopimuksilla täydennetään lakia tai sovitaan joistain lain kirjauksista toisin (työntekijän kannalta paremmin)

Työehtosopimus ja paikallinen sopiminen

- Työehtosopimukset antavat yhä enemmän mahdollisuuksia sopia työehtosopimukseen sisältyvistä asioista paikallisesti yrityksen sisällä
 - Paikallinen sopiminen on yleistä työajoissa, palkanosista, henkilöstön asemasta ja toimenkuvista sekä koulutuksesta.
 - Palkankorotuksista osa voidaan jättää paikallisesti sovittaviksi.
- Paikallisissa neuvotteluissa yleensä luottamusmies neuvottelee työnantajan edustajan kanssa avoimista eduista tai työehtosopimuksen soveltamisesta.
 - » Työehtosopimukset määrittelevät, missä rajoissa paikallisia sopimuksia voidaan tehdä.

Järjestäytymisen merkitys

- Ammattiliiton neuvotteluoikeus työehtosopimuksen suhteen perustuu siihen, että liitto edustaa alan työntekijöitä riittävässä määrin.
 - Mikäli työntekijät eivät kuulu alansa ammattiliittoon, saattaa ammattiliitto menettää oikeuden edustaa kyseistä työntekijäkuntaa, jolloin menetetään myös neuvotteluoikeus työehto- ja muissa sopimuksissa
- Kuka silloin puolustaa työntekijöiden asemaa ja aiemmin saavutettuja etuja?

Työmarkkinajärjestöjen saavutuksia

- 1971 Vuosiloma 4 viikkoa
- 1972 Lomaltapaluuraha
- 1974 Äitiysloma 7 kk
- 1977 Talviloma
- 1981 Sairaus- ja äitiyspäivärahaudistus
- 1984 Työttömyysturvauudistus, ansiosidonnainen työttömyysturva
- 1984 Pekkasvapaat
- 1989-2003 Nais- ja matalapalkkaratkaisut
- 1992 Loppiainen (työajan lyhennys)
- 1996 Vuorotteluvapaa
- 2000 Työterveyshuoltolain uudistus
- 2001 Isäkuukausi
- 2001 Joustavat työaikakäytännöt
- 2002 Helatorstai (työajan lyhennys)
- 2003 Määräaikaisten työsuhteiden rajoittaminen